

Celek v čase

Každý skutečný celek je děním, a to právě děním sjednoceným, integrovaným v jednotu, tj. v jeden celek. Celek není pouhá hromada, v níž jednotlivé části či složky jsou prostě jen vedle sebe, nýbrž jsou spolu spjaty takovým způsobem, že vytvářejí onen celek. Tyto jednotlivé části či složky tedy nejsou „organizovány“ oním celkem, a proto to není onen celek, který je základně a původně aktivní v jejich organizování. Právě naopak to jsou ony „části“ či „složky“, které aktivně onen celek vytvářejí, a to tak, že na sebe navzájem reagují sebeorganizující formou, takže celek je vlastně výsledkem jejich souhry, jejich aktivní sebranosti, jejich intenzivní, usilovně provozované „hry“. Sám „celek“ je tedy výsledkem této hry, které proto nepředchází a nemůže předcházet. Na druhé straně jej však nemůžeme považovat ani opačně za pouhý výsledek jakési souhry aktivit, jakou bychom neměli komu připsat (jakožto integrujícímu subjektu, který onu celkovost nutně předpokládá a který by bez ní nemohl subjektem jakožto integrovaným a integrujícím celkem být, ani se jím stát).

(Písek, 101021-1.)